

Par patēriņa cenām 2025. gada jūlijā

Jūlijā inflācija saglabājas stabila, atsevišķām pārtikas produktu grupām turpina samazināties cenas

Jūlijā otro mēnesi pēc kārtas saglabājas mērenas cenu izmaiņas, liecinot par turpinātu cenu stabilizēšanās tendenci.

Saskaņā ar jaunākajiem Centrālās statistikas pārvaldes publicētiem datiem 2025. gada jūlijā, salīdzinot ar jūniju, patēriņa cenu līmenis pieauga par 0,1 %. Precēm tas samazinājās par 0,1 %, bet pakalpojumiem pieauga par 0,6 %.

Jau sesto gadu pēc kārtas jūlijā novērots cenu kāpums, kas nav raksturīgs šim mēnesim. Iepriekšējos gados to galvenokārt ietekmēja straujais cenu

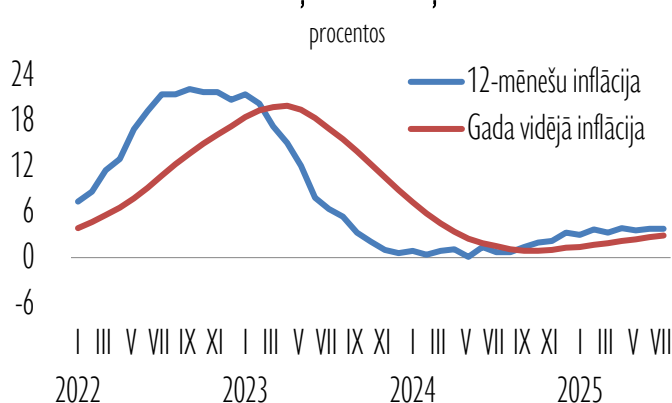
kāpums energoresursiem pasaulē, tarifu paaugstināšana, kā arī lēnāks nekā raksturīgs šim mēnesim cenu kritums pārtikai. Šogad jūlijā inflāciju galvenokārt ietekmēja degvielas cenu kāpums, ko izraisīja naftas cenu pieaugums globālajos tirgos, šim mēnesim neraksturīgs cenu kāpums pārtikai, kā arī pakalpojumu cenu sadārdzināšanās. Pārtikas cenu kāpumu ietekmēja gan pasaules pārtikas cenu pieaugums atsevišķās produktu grupās, gan vietējie sezonālie un laikapstākļu faktori, kas ietekmēja piedāvājumu. Šāds cenu pieaugums kontrastē ar jūnija situāciju, kad pārtikas preces radīja lielāko kopējo patēriņa cenu samazinošo ietekmi un bija vērojama pirmās nepieciešamības pārtikas cenu samazināšanās. Jūnijā Latvijā pārtikas preču cenas samazinājās, pretstatā Lietuvai un Igaunijai, kur tās pieauga, liecinot par pārtikas cenu spiediena mazināšanos. Vienlaikus kopējo cenu līmeni jūlijā samazināja sezonai raksturīgais cenu kritums apģērbiem un apaviem.

Preču sektorā lielākā palielinošā ietekme jūlijā līdzīgi kā iepriekšējā mēnesī bija cenu kāpumam degvielai – par 2,6 %, kas kopējo patēriņa cenu līmeni palielināja par 0,2 procentpunktiem. Cenas straujāk pieauga dīzeļdegvielai.

Naftas cenas jūlijā bija stabilas vidējā līmenī, bet straujš kāpums mēneša beigās. *Brent* jēlnaftas vidējā cena jūlijā saglabājās jūnija līmenī, tomēr mēneša izskaņā tā bija par 7,3 % augstāka nekā jūnija beigās – lielākais mēneša beigu cenas kāpums kopš 2023. gada septembra. Cenu dinamiku jūlijā noteica svārstības starp piedāvājuma pieauguma riskiem un ģeopolitisko spriedzi. Lielāko daļu mēneša cenas svārstījās 67–70 ASV dolāru par barelu robežās, bet mēneša beigās pieauga līdz 73 ASV dolāriem. To veicināja pieaugošas bažas par iespējamiem naftas piegādes traucējumiem, ko radīja ASV prezidenta draudi ieviest 100% tarifus Krievijas tirdzniecības partneriem, ja netiks panākts pamiers Ukrainā, ES pieņemtās jaunās sankcijas Krievijai (tai skaitā zemāks cenas griestu līmenis un papildu ierobežojumi importētājiem), ASV sankcijas pret Irānu un Indiju, kā arī paziņojums par ASV–ES vienošanos enerģētikas sektorā, kas varētu veicināt pieprasījumu pēc ASV energoresursiem. Vienlaikus tirgus uzmanīgi sekoja OPEC+ iecerēm palielināt ieguvī, kas mazināja cenu kāpuma impulsu. Mēneša pēdējā dienā *Brent* cena tomēr nedaudz saruka, investoriem pārvērtējot gan ģeopolitiskos riskus, gan ASV krājumu datus. Nedēļas laikā naftas krājumi ASV pieauga par 7,7 miljoniem barelu (lielākais kāpums sešu mēnešu laikā), liecinot par vājinātu eksportu. Tajā pašā laikā benzīna krājumu samazinājums par 2,7 miljoniem barelu norādīja uz spēcīgu pieprasījumu vasaras sezonā, nedaudz līdzsvarojot noskaņojumu tirgū. Kopumā tirgus jūlijā saglabāja piesardzīgu optimismu, taču cenu svārstību risks aizvien ir augsts ģeopolitisko un piegādes faktoru dēļ.

Pārtikai un bezalkoholiskajiem dzērieniem jūlijā cenas pieauga par 0,3 %, kas kopējo patēriņa cenu līmeni palielināja par 0,1 procentpunktu. Tradicionāli jūlijā pārtikas cenas mēdz samazināties, un pieaugums šajā mēnesī ir salīdzinoši reti novērojams. Izņēmums bija 2022. gadā, kad to noteica augstās pārtikas cenas pasaulē un Krievijas iebrukuma Ukrainā ietekme, un 2020. gadā, kad pieprasījumu veicināja Covid-19 ierobežojumu mīkstināšana, bet pirms tam pēdējais jūlija pārtikas cenu pieaugums

PATĒRIŅA CENU IZMAIŅAS

reģistrēts tikai 2010. gadā. Lielākā palielinošā ietekme šogad jūlijā bija cenu kāpumam svaigiem augļiem, kartupeļiem, maizei, žāvētai, sālītai vai kūpinātai gaļai un kafijai, bet lielākā samazinošā ietekme – svaigiem dārzeņiem un svaigām zivīm. Vienlaikus cenas samazinājās tādās pārtikas produktu grupās, kā milti un graudaugi, mājputnu gaļa, jogurts, siers un biezpiens, sviests u.c.

Pārtikas produktu cenas pasaulē jūlijā turpināja pieaugt – mēneša laikā par 1,6 %, bet gada laikā, salīdzinot ar 2024. gada jūliju, kāpums sasniedza 7,6 %. Cenu kāpumu noteica gaļas un augu eļļu sadārdzināšanās, kas pārsniedza graudaugu, piena produktu un cukura cenu kritumu. Augu eļļu indekss sasniedza trīs gadu augstāko līmeni, galvenokārt palmu, sojas un saulespuķu eļļas sadārdzināšanās dēļ. Cenas kāpa spēcīga importa pieprasījuma ietekmē, tostarp bioenerģijas sektorā Amerikā, bet saulespuķu eļļai – sezonāli sarūkoša piedāvājuma Melnās jūras reģionā dēļ. Rapšu eļļas cenas samazinājās jaunās ražas ienākšanas Eiropā dēļ. Gaļas cenas pieauga visās kategorijās, izņemot cūkgaļu, un sasniedza vēsturiski augstāko līmeni. Liellopu un aitu gaļas cenu kāpumu noteica spēcīgs importa pieprasījums un ierobežotas piegādes no Austrālijas, Brazīlijas un Okeānijas, savukārt mājputnu gaļas cenas nedaudz palielināja Brazīlijas eksporta atsākšana pēc putnu gripas ierobežojumu atcelšanas. Cūkgaļas cenas kritās ES lielā piedāvājuma un vāja globālā pieprasījuma dēļ. Savukārt Graudaugu cenas samazinājās trešo mēnesi pēc kārtas, ko noteica ziemas kviešu bagātīgā raža ziemeļu puslodē, lai gan vājas prognozes Ziemeļamerikā un ierobežota pārdošana Eiropā un Melnās jūras reģionā mazināja krituma tempu. Cukura un piena produktu cenas jūlijā samazinājās ļoti mēreni. Cukura cenas kritās piekto mēnesi pēc kārtas, galvenokārt prognozētā ražošanas kāpuma Indijā, Taizemē un Brazīlijā dēļ, bet kritumu ierobežoja pieprasījuma atjaunošanās pazīmes. Piena produktu cenu nelielu samazinājumu – pirmo kopš 2024. gada aprīļa – noteica sviesta un piena pulveru cenu kritums, ko lielā mērā kompensēja siera cenu pieaugums pie stabila pieprasījuma Āzijas un Tuvo Austrumu tirgos.

Lielākā samazinošā ietekme jūlijā saistībā ar izpārdošanām, kas sezonāli notiek katru gadu, bija cenu kritumam apģērbam un apaviem par 5,3 %, kas kopējo patēriņa cenu līmeni samazināja par 0,3 procentpunktiem.

Vērā ņemams cenu kritums jūlijā akciju ietekmē bija arī personīgās higiēnas precēm un skaistumkopšanas līdzekļiem par 4,1 %, kas kopējo cenu līmeni samazināja par 0,1 procentpunktu.

Pakalpojumiem jūlijā cenas pieauga vidēji par 0,6 %, kas kopējo cenu līmeni palielināja par 0,2 procentpunktiem. Pakalpojumu sektorā jūlijā lielāko palielinošo ietekmi uz patēriņa cenām atbilstoši sezonai turpināja radīt ar ceļošanu un atpūtu saistīto pakalpojumu sadārdzināšanās – starptautiskie aviopārvadājumi un pasažieru pārvadājumi pa jūru, ēdināšanas pakalpojumi, kā arī kompleksi atpūtas ceļojumi, iegādāti no tūrisma operatoriem. Nozīmīga ietekme bija arī televīzijas abonēšanas maksas pieaugumam. Savukārt lielāko samazinošo ietekmi uz kopējo cenu līmeni atstāja apdrošināšanas pakalpojumu cenu kritums.

Citās preču un pakalpojumu grupās cenu svārstības aizvadītajā mēnesī kopējo cenu līmeni būtiski neietekmēja.

2025. gada jūlijā, salīdzinot ar iepriekšējā gada jūliju, patēriņa cenas pieauga par 3,8 %. Gada vidējā inflācija bija 2,9 %.

Arī turpmāk cenu izmaiņas Latvijā būtiski ietekmēs globālās cenu svārstības un pasaules ekonomiskā attīstība, īpaši ģeopolitiskā situācija un tās ietekme uz energoresursu un pārtikas cenām, kā arī ASV tarifu politika. 2025. gadā kopumā vidējā gada inflācija sagaidāma 3,5 % robežās.